

MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK SEÇİMİNDE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNİN İNCELENMESİ*Doç. Dr. İbrahim GÜL * Öğr. Gör. Mustafa ÖCAL * **ÖZET**

Meslek seçimi bireyin hayatında önemli bir yer işgal etmektedir. Meslek seçiminde birçok faktör etkilidir. Meslek seçiminde önem arz eden bu faktörlerden biri de toplumsal cinsiyet rolüdür. Türkiye’de bazı mesleklerin sadece erkekler bazılarının ise sadece kadınlar tarafından yapılacağına ilişkin bir inanç bulunmaktadır. Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin meslek seçiminde toplumsal cinsiyet rollerinin ne kadar etkili olduğunu ortaya çıkarmaktır. Çalışmanın evrenini 2019-20 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören Samsun Meslek Yüksek Okulu öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma evreninden yeterli sayıda tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 500 öğrenci örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada Gökçen ve Kavas Büyükgöze (2018) tarafından geliştirilen “Meslek Seçiminde Toplumsal Cinsiyetin Rolü Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek öğrencilere uygulanmadan önce Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmış ve söz konusu yapıyı ölçmede geçerli ve güvenilir bulunmuştur. Verilerin çözümlenmesinde parametrik testler kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerini benimsedikleri, ikinci sınıfların birinci sınıflara göre eşitlikçi cinsiyet rollerini daha yüksek oranda benimsemiş oldukları görülmüştür. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet, sınıf ve bölüm değişkenlerine göre farklılık gösterdiği bulgularına ulaşılmıştır. Her eğitim kademesinde toplumsal cinsiyet ayrımcılığı yapılmamasına yönelik bilgilendirme yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Meslek Yüksek Okulu, Meslek Seçimi, Toplumsal Cinsiyet.

JEL Kodları: J18, J38, I31

* Bu Makale, 26-28 Ekim 2019 tarihinde Samsun ilinde yapılan, Uluslararası 100. Yıl Eğitim Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Samsun/ Türkiye. E-mail: igul@omu.edu.tr

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü, Samsun/ Türkiye. E-mail: mustafa.ocal@omu.edu.tr

Makale Geçmişi/Article History

Başvuru Tarihi / Date of Application : 16 Ocak / January 2020

Düzeltilme Tarihi / Revision Date : 20 Nisan / April 2021

Kabul Tarihi / Acceptance Date : 15 Ağustos / August 2021

INVESTIGATION OF SOCIAL GENDER ROLES IN PROFESSIONAL SELECTION OF VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS

ABSTRACT

Choosing a profession occupies an important place in an individual's life. Although many factors are effective in choosing a profession, one of them is gender roles. Some professions in Turkey only if some of the men there is a belief that only done by women. The aim of this study is to reveal the effect of gender roles in the choice of profession. The population of the study consists of Samsun Vocational High School students studying in 2019-20 academic year. The sample consisted of 500 randomly selected students. 'The Role of Gender in the Choice of Profession Scale' used in the study was developed by Gökçen and Kavas Büyükgöze (2018). Confirmatory Factor Analysis is performed before the scale was applied to the students and it is found to be valid and reliable in measuring the structure in question. Parametric tests are used to analyze the data. According to the findings of the research, it is seen that students adopt egalitarian gender roles and second grade students have higher egalitarian roles than first grade students. It is found out that the opinions of the students on gender roles differed according to gender, class and department variables. It is recommended to provide information on non-gender discrimination at every education level.

Keywords: Vocational School, Vocational Choice, Gender.

JEL Codes: A13, A14, A19

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze kadar devam eden süreç içinde kadın ve erkeklerin iş ortamındaki rolleri farklı şekilde anlamlandırılmıştır. Toplumun farklı cinsiyetlere atfettiği bu rollerin dışına çıkmak çoğu zaman mümkün olmadığından bazen kadınların iş imkânları kısıtlanmıştır (Correll, 2001). Diğer taraftan bu durum erkek veya kadınların meslek seçiminde gönüllü bir tavırla geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine uygun mesleklere yönelmelerine de ortam hazırlamaktadır (Avcı, Tozar, Hasret, Yiğit ve Özdemir, 2019). Kadın ve erkeklerin yaptıkları işlerin ve bunların yönelebileceği mesleklerin ayrışması bazen mesleklerin kadın mesleği veya erkek mesleği olarak tanımlanmasına da neden olmaktadır. Yeterliğin önüne cinsiyet faktörü geçmektedir.

Meslek ve eğitim alanlarının bireyin kişiliğini şekillendirmede etkili olacağı düşünülse de cinsiyetin meslek seçiminde daha sık çalışılan bir konu olduğu bir gerçektir (Aliyev, 2008). Türkiye ve dünyada kadın ve erkeklerin meslek seçimine ilişkin çok sayıda çalışmaya rastlamak mümkündür. Meslek seçiminde, toplumsal cinsiyet rollerini konu alan araştırmalar da bulunmaktadır. Ancak meslek yüksekokulu öğrencilerinin meslek seçiminde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Çalışmanın bu konuda bir boşluğu doldurması ve alana bir katkı yapması beklenmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Meslek Yüksekokulları

Türk Milli Eğitim Sisteminin genel amaçlarından birisi, bireylerin kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır. Türk Eğitim Sistemi bu amacını gerçekleştirmeye yönelik olarak Temel Eğitim, Ortaöğretim ve Yükseköğretim olarak yapılandırılmıştır (MEB, 1973). Temel eğitim bireyleri hayata hazırlarken, ortaöğretimin amaçlarından birisi arainsan gücü yetiştirmektir. Yükseköğretim kurumları ise nitelikli insan yetiştirmeyi hedeflemektedir. Ancak günümüzde arainsan gücüne talebin artmasıyla birlikte iki yıllık meslek yüksekokulları da bu amaca yönelik çalışmalar yapmaktadır. Meslek yüksekokulu öğrencileri daha çok meslek sahibi olmak ve kendilerine iş olanağı sağlayacağı düşüncesiyle bu okulları tercih etmektedirler (Can, 2021). Başka bir çalışmada, meslek yüksekokulu tercih nedenleri yüksek kazanç ve sorumluluk ile kariyer beklentisi, bilgi ve beceriyi artırma, mesleki tecrübe ve sosyal statü beklentisi olarak sıralanmıştır (Dinç, 2008).

Meslek yüksekokullarının piyasanın ihtiyaç duyduğu insangücünü yetiştirme misyonunu gerçekleştirmesi, kaliteli eğitimden geçmektedir. Eğitimde kalitenin önemli göstergeleri arasında okulun fiziksel olanakları, öğretim elemanı kadrosu, öğretim sürecinin etkili işletilmesi yanında istekli öğrencilerin olması ve okulun yönetim anlayışı yatmaktadır. Okul binaları ve fiziksel çevre şartlarının öğrenme ve öğretim süreçleri üzerindeki etkileri küçümsenemeyecek kadar fazladır (Aydoğan, 2012). Diğer yandan öğrenci başarısı, nitelikli öğretmen kadrosu, okul yönetimi anlayışı, okul kültürü gibi özellikler etkili okul özellikleri arasında yer almaktadır (Zigarelli,1996). Bu bağlamda, meslek yüksekokulu öğrencileri bu okullarda kalitenin artırılması için okul olanaklarının iyileştirilmesini, daha nitelikli öğretim elemanı görevlendirilmesini, öğretim sürecinin etkililiğinin artırılmasını ve lider yöneticilerin okulları yönetmesini beklemektedirler (Can, 2020). Türkiye’de, bir zamanlar üniversiteye giriş sınavında yeterli puan alamayan öğrenciler sınavsız olarak Meslek Yüksek Okullarına (MYO) kayıt yaptırabilirlerken (Suvacı ve Aydın, 2016), artık 2017 yılından itibaren ön lisans programlarına yeterli bir puan alabilen öğrenciler kaydedilmeye başlamıştır (Resmi Gazete, 2017). Bu durum kalitenin artırılmasına yönelik önemli adımlardan birisi olarak görülebilir.

Meslek yüksekokulları ara insan gücü yetiştirmek üzere kurulmuş okullar olmasına rağmen mezunlarının çoğunluğunun istihdam edilemeyişi bu okullara karşı negatif bir algı oluşmasına sebep olmaktadır (Fındıkoğlu ve İlhan, 2016). Diğer taraftan bu olumsuz algı da mezunların istihdamını doğrudan etkilemektedir (Baysal, 2016). Konuyla ilgili bir çalışmada, öğrenciler meslek yüksek okullarını tercih etmeme nedenlerini mezun olduktan sonra iş bulamama, bu okullara karşı olumsuz algı ve bu okulun bölümleriyle ilgili yeterli bilgilerinin olmayışı olarak sıralamışlardır (Can vd., 2017: 242). Meslek yüksekokullarının istihdamıyla ilgili bir başka çalışmada, mezunların daha çok kamu

sektörünü tercih ettikleri, mezun oldukları alanlar itibariyle bakıldığında, teknik ve sosyal alanların orta derecede, sağlık alanının ise yüksek derecede olduğu gözlenmektedir (Kavak, 1992: 104).

2.2. Meslek Seçimi

Meslek, bireyin geçimini sağlamak için yaptığı iş veya uğraştır (TDK, 1992). Bireyin hayatını devam ettirebilmesi için belli bir iş yapması ve uğraşı içinde olması gerekir. Bu durum insanları üretmeye ve yaratıcı olmaya zorlamaktadır. İnsanlar çalışırken iş-yaşam dengesini korumaya özen göstermelidirler. Böylece iş yaşamı ile kişisel memnuniyet arasında bir denge gözetilmelidir (Hildebrandt, 2006). İş yaşam dengesinin kurulmasında meslek seçiminin önemli bir yeri vardır. Kişinin mesleğini başarılı olarak sürdürebilmesinde, seçtiği mesleğin yeterliklerine sahip olma yanında mesleği isteyerek seçmiş olma hususu da önemli rol oynamaktadır.

Meslek seçimini etkileyen birçok değişken bulunmaktadır. Bunlar arasında yaş, cinsiyet, yaşanılan yer yanında bireyin değer ve inançlarıyla ilgili kişilik yapısı yer almaktadır (Ensari ve Alay, 2017). Meslek seçimi, bireylerin alternatif meslekler arasından kendisi için uygun olanı seçmesi ve bu mesleğe uyum sağlamaya çalışması olarak özetlenebilir. Ancak bazen birey bir işe veya mesleğe başlamadan önce yetenek ve becerilerinin hangi mesleğe uygun olduğunun çoğu zaman farkında olmamaktadır (Kamaşak ve Bulutlar, 2010: 120). Bu bakımdan her bireyin kariyer planlama sürecine etkin olarak katılması gerekmektedir. Kariyer planlaması, bireyin beceri, yetenek ve ilgi alanlarına göre, kendisine maddi ve manevi gelecek sağlayacağına inandığı kariyer hedeflerini belirleme ve bu fırsatları değerlendirme ve geliştirme sürecidir (Barutçugil, 2003).

Meslek belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, mal üretmeye ve hizmet vermeye dayalı para karşılığı yapılan belli kurallara dayalı bir iş (TDK, 2019) olarak ele alındığında, meslek edinme ve meslek seçiminin karmaşık bir süreç olduğu görülür. Meslek seçiminde aile ortamı, arkadaş çevresi, yaşam tarzı unsurlar da etkili olmaktadır. Meslek seçimi sürecinde birey, edindiği meslek ile toplumsal yaşamda kendisine yer bulur ve kendini kanıtlamaya çalışır. Meslek seçimini etkileyen önemli unsurlardan birisi de hiç şüphesiz toplumsal cinsiyet olgusudur. Siyez ve Belkıs'ın (2016) çalışmasında, kariyer uyumluluğu ile toplumsal cinsiyet algısı arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Örneğin, çok seyahat gerektiren işlerin mülakat sürecinde, kadınların çoğunun elendiği gözlenmektedir (Parasız ve Bildirici, 2002).

2.3. Toplumsal Cinsiyet

Cinsiyet, kişinin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özelliklerdir. Toplumsal cinsiyet ise, toplumun verdiği roller, görev ve sorumluluklar, başka bir anlatımla toplumun bireyi nasıl gördüğü ve algıladığı ile ilgili bir kavramdır (Üner, 2008: 6). Toplumsal cinsiyet, kişinin kültürel, toplumsal rolü, ruhsal-içsel tanımlanması anlamında kullanılmaktadır. Bu bağlamda cinsiyeti

doğa belirlerken toplumsal cinsiyeti ise daha çok kültür belirlemektedir. Toplumsal cinsiyet kimliği hakkında oluşan anlayışların ve bunlar ile bağlantılı cinsel tutum ve eğilimlerin çok erken yaşlarda olduğu bilinmektedir (Johston, Bittinger, Smith ve Madole, 2001).

Toplumsal cinsiyet, toplumda yaşayan kadın ve erkekleri sadece biyolojik bakımdan ayıran bir kavram olarak görülmemeli, aksine, biyolojik cinsiyetten farklı bir terim olarak, kadın ile erkeği sosyal ve kültürel açıdan tanımlayan, toplumun bu iki cinsi birbirinden ayırt etme biçimi ve her iki cinse yüklediği toplumsal rolleri anlatmak için kullanılan bir kavram olarak düşünülmelidir (Ecevit, 2011). Kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerini kabullenmelerinin bir sonucu olarak toplumsal yapılar, kadın ve erkeğe ilişkin var olan basmakalıp düşüncelerin varlığını devam ettirmesine aracılık etmektedirler (Topuz ve Erkanlı, 2016). Bu durum cinsiyete bağlı eşitsizliklerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır.

Günlük yaşamımızda cinsiyete bağlı eşitsizlikler görülmektedir. Bu tür eşitsizlikler dünden bugüne ortaya çıkmış bir sorun değildir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde kadınlar aleyhine olan bu eşitsizliklerin tarih ve kültür tarafından biçimlendirildiği bilinmektedir (Üner, 2008: 20). Türkiye’de kız ve erkeklerin yöneldiği mesleklerin cinsiyet temelinde ayrıştığı, kadınların geleneksel anne ve ev rolü uzantısı sayılabilecek alanlara (öğretmenlik, sekreterlik, hemşirelik) yöneldiği görülmektedir (Ersöz, 1997: 38). Bu araştırmayı destekleyen başka bir çalışmada, toplumsal cinsiyet kalıplarına göre erkeğin en önemli görevi ailenin geçimini sağlamak, kadının en önde gelen görevinin çocuklara bakmak ve aile hayatını devam ettirmek olarak görülmektedir (Moya, Expósito ve Ruiz; 2000; Oppong ve Abu, 1985). Politikacı, ağır vasıta şoförlüğü, kolluk kuvveti (güvenlik görevlisi, asker, polis), tüccarlık gibi meslekler daha çok erkek meslekleri olarak görülmektedir (Vatandaş, 2007). Böylece toplumsal cinsiyet faktörü yeteneklerin önüne geçmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Kadına karşı şiddetin artması buna örnek gösterilebilir (Üner, 2008). Kadına karşı şiddetin farklı sebepleri olmakla birlikte toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi göz ardı edilemez. Bir araştırmada, kadına yönelik şiddetin önlenmesinde “kadının ekonomik gücünün olması” önleyici nedenlerin ilk sırasında yer almıştır (Kurt ve Gül, 2018: 314). Bütün bunların önüne geçmek için geleneksel kadın erkek rollerine karşı eşitlikçi bir yaklaşımı öngören eğitim anlayışı çocukluktan itibaren her yaştaki bireye örgün eğitim yoluyla aşılanmalıdır (Günay ve Bener, 2011).

2.4. Toplumsal Cinsiyet ve Meslek Seçimi

Cinsiyet, toplumsal yaşantımızda bir farklılık sebebi olarak görülmekte ve bireylerin kişisel algıları ile fiziksel görünüşleri toplumun beklentilerini etkilemektedir. Bunlardan daha da önemlisi mesleki yönelimleri etkilemesidir. Mesleklerin kız ve erkek meslekleri diye toplumsal olarak ayrılması sıkça rastlanan bir durumdur (Altuntaş, Atlı ve Kış, 2016: 90). Cinsiyete dayalı kültürel inançlar,

bireylerin çeşitli mesleklere ilişkin yeterliliklerine yönelik algı ve yetenekleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Correll, 2001).

Türkiye’de kadınların işgücü piyasasında yer alması ve konumlarının göreceli olarak iyi olması yanıltıcı bir durum olup, teorik çalışmalar kadınların işgücü piyasasında cinsiyete dayalı ayrımcılığa maruz kaldıklarını göstermektedir (Palaz, 2003). Başka bir deyişle, Türkiye’de kadınlar işgücü piyasasında yeterli düzeyde temsil edilmemektedirler. Yani cinsiyete dayalı bir ayrımcılık mevcuttur (Parlaktuna, s. 1220). İstanbul’da meslek liselerinde yapılan bir araştırmada, toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılığın, meslek liselerinin önemli bir sorunu olduğu görülmektedir (Taşıtman, 2015).

Türkiye’de bazı mesleklerin sadece erkekler veya kadınlar tarafından yapılabileceğine ilişkin önyargılar bulunmaktadır. Meslek seçimine yönelik kalıp yargılardan belki de en önemlisi cinsiyet olarak görülmektedir (Dökmen, 2006). Hâlbuki günümüzde bu önyargılar gittikçe yıkılmakta ve bu mesleklere her iki cinsten de elemanlar (işgücü) alınmaktadır. Örneğin hemşirelik bir kadın mesleği olarak görülürken erkekler de hastabakıcılık ve hemşirelik mesleklerine yönelmektedirler. Diğer yandan okul öncesi öğretmenliği yapan erkek öğretmenler de bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyete bağlı kalıp yargıların yıkılması bu bakımdan önemli görülmektedir.

Kültürlere göre değişmekle birlikte, erkeğe ve kadına farklı roller yüklenmektedir. Bu rolleri geleneksel ve eşitlikçi olarak gruplamak mümkündür. Geleneksel bakış açısına göre, kadın ev işlerinden sorumlu, çocuklarla ilgilenen kişiler olarak görülürken; erkekler başarılı olma, ailenin geçimini temin etme ve evin reisi olma gibi sorumluluklar yüklenmektedir. Eşitlikçi bakış açısına göre ise, her iki cinsiyet de; aile, meslek seçimi, evlilik, sosyal ve eğitim yaşamdaki sorumlulukları eşit olarak paylaşmaktadırlar (Hoffman ve Kloska, 1995; akt. Esen, Öztürk ve Siyez, 2018: 147). Yani ikinci bakış açısı daha modern bir bakış açısı olmanın yanında, cinsiyetten öte yetenekleri ön plana çıkararak, işgören seçiminde liyakatin uygulanmasına da önemli bir katkı sağlayacaktır.

Türkiye’de kadın ve erkeklerin meslek seçimi konusunda yapılan araştırma bulgularına göre, öğrencilerin geleneksel cinsiyet rollerine göre mesleki ve teknik programları seçtikleri, bu seçimlerde ailenin ve içinde yaşanılan toplumsal çevrenin etkili olduğu, kız çocuklarının daha okul yaşamlarında bu kalıplar içinde hareket ettikleri ve bu durumun öğrencilerin gelecek beklentilerini yönlendirdiği anlaşılmaktadır (Eren Deniz, 2014; Yolcu, 2011; Özkazanç, Sayılan ve Akşit, 2018). Başka bir çalışmada öğrenciler meslek lisesi seçimlerinde ailenin, toplumsal çevrenin, ailenin sosyo-ekonomik durumunun etkili olduğunu bildirmişlerdir (Vurucu, 2010). Kız öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerinin erkeklerden yüksek olduğu görülmüştür. Kızların mesleki gelecekleri onların özgürlük alanlarını doğrudan etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet rol algısından ötürü bazı kızlar evden dışarıya adım atmanın yolunu akademik yaşamı devam ettirmede görmektedirler (Uzer (1987); Yazar, 1997; Gülbahçe, 2007; Ulaş, 2011).

Meslek seçiminde, toplumsal cinsiyet rollerinin önemini ortaya koymanın en önemli yolu bu kavramın ölçülmesi ve bu ölçüm sonuçlarının karşılaştırılmasıdır. Bu amaçla geliştirilmiş ölme araçları bulunmaktadır. Bunların başında algı ve tutum ölçekleri gelmektedir. Bunlar kadınların meslek seçimi ve meslek sahibi olmasına ilişkin olumsuz tutumları ortaya çıkarmada kullanılabilir (Çetin-Gündüz, Tarhan ve Kılıç, 2015). Bireylerin toplumsal cinsiyet rol ve algılarını değerlendirmede kullanılan kendi kendini bildirim tarzında ölçme araçları da bulunmaktadır (Altınova ve Duyan, 2013; Esen, Öztürk ve Siyez, 2018). Diğer taraftan toplumsal cinsiyet rollerini, geleneksel ve eşitlikçi anlayışa dayalı olarak ortaya çıkaran ölçme araçlarına da rastlanmaktadır. Bu araçlar meslek seçiminde cinsiyetin ne kadar önemsendiğini ortaya koyma bakımından oldukça önemlidir.

Türkiye’de aransan gücü yetiştirme misyonu üstlenmiş meslek yüksekokulu öğrencilerinin hangi tür bir toplumsal cinsiyet algısına sahip olduklarını (geleneksel-eşitlikçi) ortaya çıkarmak öğrencilerin iş alanlarına istihdam edilmelerinde kullanılacağı gibi alana bir katkı sağlayacağı düşüncesiyle önemli görülmektedir.

2.5. Amaç

Bu çalışmanın amacı, Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin meslek seçimlerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin meslek seçimlerinde, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri hangi düzeydedir?
2. Öğrencilerin görüşleri; cinsiyet, bölüm, öğrenim gördükleri sınıf değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın modeli

Bu araştırma tarama modeline dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu model; geçmişte ya da o anda var olan bir durumu, olduğu şekliyle betimlemeyi, tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2014: 77).

3.2. Evren ve örneklem

Araştırmanın evrenini 2019-20 eğitim-öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesine bağlı Samsun Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu öğretim yılında öğrenim gören 3500 öğrenci bulunmaktadır. Bunların 2500’ü aktif olarak öğrenime devam etmektedirler. İlk olarak okula devam eden öğrenciler araştırmanın çalışma evreni olarak kabul edilmiştir. İkinci olarak çalışma evreni önce bölümler temel alınarak sistematik örnekleme yoluyla üç

alt evrene ayrılmıştır. Bu alt evrenlerden tesadüfi örnekleme yöntemiyle 500 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir. Doldurulan ölçeklerin 25 tanesi usulüne uygun olmadığı için dikkate alınmamış ve 475 ölçek değerlendirilmeye alınmıştır. Nicel araştırmalarda evren büyüklüğü 2500 kişi için örneklem büyüklüğü (+/-0,005 örnekleme hatasında) 333, evren büyüklüğü 5000 kişi olduğunda 357'dir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 49-50). Bu açıklamalara göre örneklem büyüklüğü yeterli görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin kişisel bilgiler aşağıda Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler

Değişken Türü	Değişken	f	%
Cinsiyet	Kadın	257	54
	Erkek	218	46
Sınıf	Birinci	201	42
	İkinci	274	58
Bölümü	Sosyal	189	40
	Teknik	146	31
	Sanat	140	29

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin sayısı erkeklerden fazladır. Araştırmaya daha çok ikinci sınıf öğrencilerinin katıldıkları görülmektedir. Öğrencilerin bölümlere göre dağılımına bakıldığında, sırasıyla sosyal, teknik ve sanat bölümü öğrencilerin araştırmaya katkı sağladıkları anlaşılmaktadır.

3.3. Veri toplama aracı ve verilerin toplanması

Araştırmada Gökçen ve Kavas (2018) tarafından geliştirilen Meslek Seçiminde Toplumsal Cinsiyetin Rolü Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek izin alınarak kullanılmıştır. Ölçek 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçek geleneksel ve eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğe ilişkin güvenilirlik analiz sonuçları incelendiğinde, meslek seçiminde geleneksel toplumsal cinsiyet rolü faktörü için Cronbach alfa katsayısı ,88 ve eşitlikçi boyut için ,77 olarak hesaplanmıştır. Ölçek, toplam varyansın %50'sini açıklamaktadır. Ölçek likert türü olarak derecelenmiş olup hiç katılmıyorum (1), çok az katılmıyorum (2), biraz katılıyorum (3), çoğunlukla katılıyorum (4) tamamen katılıyorum (5) seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan maddeler geleneksel ve eşitlikçi olmak üzere puanlanmakta ve kişinin toplumsal cinsiyet rollerinin hangi tarafta olduğunu ortaya koymaktadır. Lise öğrencilerinin meslek seçimlerinde cinsiyetin rolünü ölçeği, meslek yüksekokulu öğrencilerine uygulanmadan önce Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yapılmış ve modelin söz konusu yapıyı ölçtüğü, geçerli ve güvenilir bir araç olduğuna karar verilmiştir (CMIN/DF=301,806; GFI=,932; CFI=,895; RMSEA=,057). Araştırmaya başlamadan önce etik kuruldan gerekli izinler alınmıştır (Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu: 05.02.2020 tarih ve 2020/58 sayılı). Araştırmada gönüllülük esasına uyulmuş ve istemeyen kişilere ölçek verilmemiştir.

3.4. Verilerin çözümlenmesi

Verilerin çözümlenmesine geçilmeden önce kolmogorov-smirnov normallik testi sonuçlarına bakılarak verilerin normal dağıldığına kanaat getirilmiştir (Skewness -1,142 ve +1,200; kurtosis -,842 ve + 1,059). Kurtosis ve Skewness değerleri -1.5 ile +1.5 olduğu zaman dağılımın normal olduğu kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Böylece verilerin çözümlenmesinde parametrik testlerden aritmetik ortalama, standart sapma ve ikili grupların karşılaştırmalarında bağımsız gruplar t testi ve üçlü karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Grup karşılaştırmalarında anlamlılık düzeyi olarak ,05 düzeyi seçilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya katılan öğrencilerin meslek seçimlerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

4.1. Öğrencilerin meslek seçiminde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri

Samsun Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin, meslek seçiminde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Meslek Seçiminde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşleri

Değişken	Aritmetik ortalama $\bar{X}$	Standart sapma ss
Geleneksel	1.61	,68
Eşitlikçi	4,25	,68

Araştırmaya katılan öğrencilerin meslek seçiminde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerine bakıldığında, öğrencilerin daha çok eşitlikçi bir görüş açısına sahip oldukları görülmüştür. Öğrencilerin geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri “çok az katılıyorum” düzeyinde iken eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri “tamamen katılıyorum” düzeyindedir.

4.2. Öğrencilerin Meslek Seçiminde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından Karşılaştırılması

Öğrencilerin meslek seçiminde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri cinsiyet, bulunduğu sınıf ve okudukları bölümlere göre karşılaştırılmıştır.

4.2.1. Cinsiyet

Öğrencilerin meslek seçiminde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Meslek Seçiminde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Değişken	Türü	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Geleneksel	Kadın	257	1,28	,63	473	13,04	,000*
	Erkek	218	1,99	,75			
Eşitlikçi	Kadın	257	4,44	,58	473	7,50	,000*
	Erkek	218	3,99	,71			

P<,05

Araştırmaya katılan öğrencilerin meslek seçiminde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerine bakıldığında, öğrencilerin görüşleri (geleneksel ve eşitlikçi) arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılığın geleneksel cinsiyet rolleri ortalamasının erkekler lehine yüksek olduğu, eşitlikçi cinsiyet rolleri ortalamasının kadınlar lehine yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgulara göre, meslek seçiminde kadınların geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri erkeklere göre daha olumsuz olup, eşitlikçi cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerin ise daha olumlu oldukları anlaşılmaktadır.

4.2.2. Sınıf

Araştırmaya katılan öğrencilerin meslek seçiminde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerin sınıf değişkenine göre karşılaştırma sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Meslek Seçiminde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşlerinin Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Değişken	Türü	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Geleneksel	Birinci	201	1,71	,73	473	2,97	,003*
	İkinci	274	1,53	,62			
Eşitlikçi	Birinci	201	4,19	,72	473	1,07	,285
	İkinci	274	4,26	,65			

P<,05

Araştırmaya katılan öğrencilerin meslek seçiminde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri okudukları sınıf değişkenine göre incelendiğinde, geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin ortalamaları arasında birinci sınıflar lehine bir farklılık görülürken, eşitlikçi cinsiyet rollerine ilişkin ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Başka bir anlatımla, birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin eşitlikçi cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin benzerlik gösterdiği söylenebilir.

4.2.3. Bölüm

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerin bölüm değişkenine göre karşılaştırma sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Meslek Seçiminde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşlerinin Bölüm Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt boyutlar	Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	p
Geleneksel	Gruplar arası	10,230	2	5.115	11,552	,000*
	Gruplar içi	208,993	472	,443		
	Toplam	219,223	474			
Eşitlikçi	Gruplar arası	16,848	2	8,424	19,252	,000*
	Gruplar içi	206,534	472	,438		
	Toplam	223,382	474			

P<,05

Araştırmaya katılan öğrencilerin meslek seçiminde, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin bölüm değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda, bölümlere göre öğrencilerin hem geleneksel hem de eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için Tukey-HSD testi yapılmıştır. Öğrencilerin görüşlerin hangi bölümler arasında bir farklılaşma olduğuna ilişkin Tukey-HSD testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6 Öğrencilerin Görüşlerinin Hangi Bölümler Arasında Değiştiğine İlişkin Tukey-HSD Testi Sonuçları

Değişken	Bölüm (I)	Bölümler (J)	Ortalama Farkı (I-J)	Sh	p
Geleneksel	Sosyal	Teknik	-,279	,076	,001*
		Sanat	,112	,072	,265
	Teknik	Sosyal	,279	,076	,001*
		Sanat	,391	,083	,000*
	Sanat	Sosyal	-,112	,072	,265
		Teknik	-,391	,083	,000*
Eşitlikçi	Sosyal	Teknik	,329	,075	,000*
		Sanat	-,181	,071	,031*
	Teknik	Sosyal	-,329	,075	,000*
		Sanat	-,510	,083	,000*
	Sanat	Sosyal	,181	,071	,031*
		Teknik	,510	,083	,000*

P<,05

Öğrencilerin meslek seçiminde, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin sosyal ve teknik ile sanat ve teknik bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin görüşlerinin farklılaştığı ancak sosyal ve sanat bölümlerde öğrenim gören öğrenciler arasında bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin ise bütün bölümlerde (sosyal-teknik, sosyal-sanat, teknik-sanat) farklılaştığı görülmektedir. Öğrenciler, eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerini önemserlerken, kendi mesleklerinin ancak kendi bölümlerini bitiren kişiler tarafından icra edilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

5. TARTIŞMA

Öğrencilerinin meslek seçiminde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi sonucunda, geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin ortalamanın “biraz katılmıyorum”, eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerinin ise “tamamen katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin çoğunlukla eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerine sahip oldukları görülmektedir. Başka bir anlatımla öğrenciler, cinsiyetin meslek seçiminde belirleyici olmamasını, iş hayatının kadın-erkek için eşit öneme sahip olduğunu, aile iş yaşamının eşit derece önemli sayılması gerektiğini, mesleki statünün her iki cinsiyet için eşit önem taşıdığını, mesleklerin kadın ve erkek mesleği diye sınıflandırılmasının doğru olmayacağını, kadın ve erkek herkesin istediği mesleği seçme hakkı olduğunu kabul etmektedirler.

Türkiye’de öğrencilerin genellikle geleneksel cinsiyet rollerine göre, mesleki ve teknik programlar seçtiklerine yönelik araştırmalar (Eren Deniz, 2014; Yolcu, 2011; Özkazanç, Sayılan ve Akşit, 2018) mevcut olmakla birlikte, aksi yönde bulgular olan araştırmalar da bulunmaktadır (Ensari ve Alay, 2017). Hoffman ve Kloska’nın (1995) çalışmasında, meslek seçiminde öğrencilerin eşitlikçi bir anlayışa sahip olmaları bulgusu bu çalışmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Siyez ve Belkıs’ın (2016) çalışmasında, kariyer uyumluluğu ile toplumsal cinsiyet algısı arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunması, meslek seçiminde toplumsal cinsiyetin önemsendiğini göstermektedir.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin görüşleri cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir. Geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili olumlu görüşler erkeklerde daha yüksek iken kadınlarda daha düşüktür. Eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili olumlu görüşler ise kadınlarda erkeklere göre daha yüksektir. Yani erkeklerin daha gelenekçi cinsiyet rollerini benimsedikleri, kadınların ise daha çok eşitlikten yana oldukları gözlenmektedir. Türkiye’de mesleklerin kadın ve erkek mesleği şeklinde ayrılması sıkça rastlanan bir durumdur (Altuntaş, Atlı ve Kış, 2016). Bir araştırmada, kadınların daha eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olmalarının nedeni ekonomik güce bağlanmıştır (Kurt ve Gül, 2018). Çalışma ve toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı ile ilgili alanlarda erkeklerin daha geleneksel bakış açısına sahip oldukları saptanmıştır (Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Taşkın ve Eroğlu, 2007). Erkeklerin kadınlara göre daha tutucu cinsiyet rollerine sahip oldukları başka bir çalışmanın bulguları arasındadır (Altuntaş ve Altınova, 2015; Öngen ve Aytaç, 2013). Araştırmalar arasındaki bu farklılık, geleneksel kadın-erkek anlayışının halen etkisinin sürüyor olmasından veya araştırmaların farklı zamanlarda yapılmış olmasından kaynaklanıyor olabilir (Günay ve Bener, 2011). Ensari ve Alay’ın (2017) çalışmasında, meslek seçiminde bireylerin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermemektedir.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin sınıf değişkenine göre görüşlerine bakıldığında, birinci ve ikinci sınıflar arasında geleneksel cinsiyet rollerine bakışları arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Birinci sınıf öğrencilerinin ikinci sınıf öğrencilerine göre daha geleneksel bir bakış

açısına sahip oldukları izlenmektedir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri bakımından aralarında bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Öğrencilerin eğitim seviyesi arttıkça bireyleri toplumsal cinsiyet bakımından daha eşitlikçi bir bakış açısı ile değerlendirdikleri gözlenmektedir. Bir araştırmada, öğrenim düzeyi yüksek olanların diğerlerine kıyasla daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerini benimsedikleri bulgularına ulaşılmıştır (Özmete ve Zubaroğlu-Yanardağ, 2016). Eğitim seviyesi ve gelir düzeyi arttıkça bireylerin toplumsal cinsiyet eşitliği algısının arttığına yönelik çalışmalara rastlanmaktadır (Altuntaş ve Altınova, 2015; Kalaycı ve Hayırsever, 2014).

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin bölüm değişkenine göre görüşlerine bakıldığında, Geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri bakımından sosyal ve sanat bölümünde okuyan öğrenciler arasında bir farklılık bulunmadığı, sosyal ve teknik alanlar arasında bir farkın olduğu anlaşılmaktadır. Eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri bakımından ise bütün bölümler (sosyal-teknik, sosyal-sanat, teknik-sanat) arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Literatüre bakıldığında, mühendislik hâlâ ‘zeki erkek çocukları’ için bir kariyer olarak görülmekte, ilgililer bu görüşe karşı koymadıkları gibi genellikle bu görüşü sürdürmektedirler (Bayrakçeken ve Pehlivanlı-Kadayıfçı, 2018). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin okudukları bölümlere göre, görüşlerinin farklılaşma nedenlerini önceki eğitim kurumların verilen eğitimde ve toplumun kadına ve erkeğe attığı toplumsal cinsiyet rollerinde aramak daha doğru olacaktır. Türkiye’de eğitimin giderek daha eşitlikçi bir anlayışa doğru evirildiği, bununla birlikte hala bazı sorunların bulunduğu bu görüşü (Atauz, 2013) kısmen doğru olsa da Türkiye’de halen geleneksel bir anlayışın devam ettiği söylenebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin meslek seçimlerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin incelendiği bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır: Öğrencilerin toplumsal cinsiyet bakımından çoğunlukla eşitlikçi bir görüşe sahip oldukları anlaşılmaktadır. Meslek seçiminde geleneksel toplumsal cinsiyet görüşüne sahip öğrencilerin azınlıkta olduğu görülmektedir. Türkiye’de gözlenen gelenekçi yapının değiştiğine yönelik açıklamalar yapılmasına rağmen, kadınlara yönelik cinsiyet ayrımcılığının devam ettiği gözlenmektedir. Bu çalışmada bazı öğrencilerin halen gelenekçi bir anlayışa sahip oldukları görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun eşitlikçi bir anlayışta olmaları önemli bir gelişme olarak görülmektedir.

Araştırmadan çıkarılan önemli sonuçlardan diğerleri ise öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerin cinsiyet, sınıf ve bölüm değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğidir. Öğrencilerin geleneksel ve eşitlikçi toplumsal cinsiyete rollerine ilişkin görüşleri, cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir. Araştırma sonuçları, kadınların daha çok eşitlikçi bir bakış açısına sahip olduklarını göstermektedir. Bu durum erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha çok geleneksel bir bakış açısına sahip olduklarını göstermekte ve bundan önceki sonuçlarla örtüşmektedir.

Öğrencilerin sınıf değişkenine göre, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri farklılık göstermekte olup, birinci sınıf öğrencilerinin daha geleneksek bir bakış açısına sahip oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır. Eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri bakımından ise bir farklılık gözlenmemektedir. Eğitim seviyesi arttıkça öğrencilerin toplumsal cinsiyete ilişkin bakışlarının daha olumlu ve eşitlikçi olduğu söylenebilir.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin bölüm değişkenine göre, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin sosyal ve sanat alanında okuyan öğrenciler arasında bir farklılık olmadığı, eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin ise bölümlere göre farklılık gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Her bölümdeki öğrenciler kendi alanlarında yapılan işlerin ancak kendi cinsiyetleri tarafından yapılacağını düşünüyor olabilirler. Bu farklılığın buradan kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

Bu sonuçlara dayalı olarak şu önerilerde bulunulabilir: Bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri aileden başlayarak şekillenmekte ve eğitim kademelerinde pekiştirilmektedir. Bu açıklamaya dayalı olarak aileden başlayarak her eğitim kademesinde toplumsal cinsiyet ayrımcılığı yapılmamasına yönelik bilgilendirme yapılması önerilmektedir. Ayrıca meslek yüksekokullarının müfredatlarında meslek seçiminde cinsiyet ayrımcılığına yönelik konulara yer verilebilir.

KAYNAKÇA

- Aliyev, P. (2008) Beş Faktörlü Kişilik Özellikleri ve Cinsiyet Rollerinin Üniversite Alan Seçimi ile İlişkisinin İncelenmesi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi İstanbul.
- Altınova, H. H. ve Duyan, V. (2013) “Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2): 9-22.
- Altuntaş, S., Atlı A. ve Kış, A. (2016) “Öğrencilerin Mesleki Olgunluk Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Meta Analizi”, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31: 88–106.
- Altuntaş, O. ve Altınova, H. H. (2015) “Toplumsal Cinsiyet Algısı İle Sosyo-Ekonomik Değişkenler Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi”, *Turkish Studies International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(6): 83-100.
- Atauz, A. (2013) “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Eğitim Seti”, ECORYS Danışmanlık ve Mühendislik Ltd. Şti, Ankara.
- Avcı, Ö. H., Tozar, M.Z., Hasret, Y., Yiğit, S. ve Özdemir, E.(2019). “Toplumsal Cinsiyete Dayalı Meslek Seçimi Ölçeğinin Geliştirilmesi-Kız Öğrenci Formu”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45: 252-266.

- Aydoğan, İ. (2012) “Okul Binalarının Özellikleri Ve Öğrenciler Üzerine Etkileri”, Millî Eğitim, 193: 29-43.
- Barutçugil, İ.(2003) “Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi”, İstanbul: Kariyer Yayınları
- Bayrakçeken, G. ve Pehlivanlı-Kadayıfçı, E. (2018) “Mühendislikte Eşitlik: Türkiye’nin Mühendis Kızları Deneyimi, Rapor, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)”, Limak Vakfı, Ankara.
- Baysal, H., Baydemir, D., Kuzu, R., Topak, M. & Kayacan, Y. (2016) “Kurum ve Kuruluşlar Bazında Meslek Yüksekokulu Algısı: Öğrenci Proje Destekleri Üzerine Bir Araştırma.” Türkiye’de Meslek Yüksekokulu Algısı konulu 1. Ulusal Şişli Sempozyumu, (339-360), İstanbul.
- Can, E., Çicek, H., Aktaş, F.O., Işık, T., Kasap, B.,B., Tezsezer, S ve Arpacıoğlu, I.,T., (2017) “Meslek Yüksekokulu Mezunlarının Mesleki Eğilimlerinin Değerlendirilmesi, (Babaeski Meslek Yüksekokulu Örneği)”, Sosyal Bilimler Dergisi, 4(15): 220-247.
- Can, E. (2020) “Yükseköğretimde Kalite İçin Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Görüşleri”, Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(3): 699-710.
- Can, E. (2021) Öğrenci Görüşlerine Göre Yükseköğretimde Kalite Göstergeleri (Kırklareli Üniversitesi Örneği) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi [MSKU Journal of Education], 8(1), 54-71. DOI: 10.21666/muefd.754193
- Correll, S. J. (2001) “Gender and the Career Choice Process: The Role of Biased Self-Assessments”, American journal of sociology. 106 (6): 1691-1730.
- Çetin Gündüz, H., Tarhan, S. ve Kılıç, Z. (2015) “Toplumsal cinsiyete dayalı meslek seçimlerine yönelik tutum ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması.” Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(1): 21-33.
- Dinç, E. (2008) “Meslek Seçiminde Etkili Faktörlerin İncelenmesi: Meslek Yüksek Okulu- Muhasebe Programı Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (16)2: 90-106.
- Dökmen, Z.Y. (2006) Toplumsal cinsiyet. Sosyal ve politik açıklamalar (2. Basım), Sistem Yayıncılık, Ankara.
- Ecevit, Y. (2011) “Toplumsal cinsiyet sosyolojisine başlangıç”, Toplumsal cinsiyet sosyolojisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Ekmekçi, Y. (2004) “Türkiye’de Kadın İşgücü’ nün Gelişimi ve Karşılaştıkları Sorunlar”, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

- Ensari, M. Ş. ve Alay, H. K. (2017) “Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Demografik Değişkenler ile İlişkisinin Araştırılması: İstanbul İlinde Bir Uygulama”, *Humanitas*, 5(10): 409-42.
- Eren, Deniz, E. (2014) “Kız Meslek Lisesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rol ve Kimliklerinin İnşasına Yol Açan Süreçlerin Analizi (Ankara İli Mamak İlçesinde Bir Anadolu Meslek ve Kız Meslek Lisesi Örneği)”, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Ersöz, Aysel Günindi (1997) “Cinsiyet Rollerine İlişkin Beklenti, Tutum, Davranışlar ve Eşler Arası Sorumluluk Paylaşımı (Kamu'da Çalışan Yönetici Kadınlar Örneği)”, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Esen, E., Öztürk, Barışcan ve Siyez D. M. (2018) “Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Ergen Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Nesne Psikoloji Dergisi*, 6(12): 144-173.
- Fındıkoğlu, F. & İlhan, D. (2016) “Türkiye’de Meslek Yüksekokullarının Türk Kamuoyundaki Negatif Algısı, Nedenleri ve Çözüm Önerileri.” 1. Ulusal Şişli Sempozyumu Yayın Kitabı, (97-114), İstanbul.
- Gökçen, M. ve Kavas-Büyükgöze, A. (2018) “Meslek Seçiminde Toplumsal Cinsiyetin Rolü: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması”, *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1(1): 48-67.
- Gülbahçe A. (2007) “Mesleki Olgunluk Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Sosyal Karşılaştırma ve Benlik İmgelerinin İncelenmesi.”, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Günay, G. & Bener, Ö. (2011) “Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Aile İçi Yaşamı Algılama Biçimleri”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 153 (153): 157-171.
- Hildebrandt, E. (2006) “Balance Between Work and Life–New Corporate Impositions through Flexible Working Time or Opportunity for Times Sovereignty?”, *European Societies*, 8(2): 251-271, DOI: 10.1080/14616690600645001
- Hoffman, L. W. ve Kloska, D. D. (1995) “Parents’ Gender-Based Attitudes Toward Marital Roles and Child Rearing: Development and Validation of New Measures.” *Sex Roles*, 32: 273–295. DOI:10.1007/BF01544598.
- Johston, KE., Bittinger, K., Smith, A., Madole, KL. (2001) “Developmental Changes in Infants’ and Toddlers’ Attention to Gender Categories.”, *Merrill-Palmer Quarterly*, 47(4): 563-584.

- Kalaycı, N. ve Hayırsever, F. (2014) “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bağlamında Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Ders Kitabına Yönelik Bir İnceleme ve Bu Konuya İlişkin Öğrenci Algılarının Belirlenmesi”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(3): 1-26.
- Kamaşak, R. ve Bulutlar, F. (2010) “Kişilik, Mesleki Tercih ve Performans İlişkisi: Akademik Personel Üzerine Bir Araştırma”, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2 (2): 119-126.
- Karasar, N. (2014) “Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler”, Nobel Yayınları, Ankara.
- Kavak, Y. (1992) “Meslek Yüksekokulları İş Hayatı İlişkileri.”, *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7: 95-115.
- Kurt, Ö. ve Gül, İ. (2018) “Kadın Gözüyle Şiddet. Aile Eksenli Şiddet ve Doğurduğu Sosyal Travmalar.”, HEGEM, Samsun.
- MEB (1973) “Milli Eğitim Temel Kanunu”, Resmi Gazete: Tarih : 24/6/1973, Sayı : 14574
- Moya, M., Expósito, F. ve Ruiz, J. (2000) “Close Relationships, Gender, and Career Salience”. *Sex Roles*, 42(9-10): 825-846.
- Oppong, C. ve Abu, K (1985) “A Handbook for Data Collection and Analysis on Seven Roles and Statuses of Women.” Geneva: International Labor Office.
- Öngen, B. ve Aytaç, S. (2013) “Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi”, *Sosyoloji Konferansları*, 48: 1-18.
- Özkazanç, A., Sayılan, F ve Akşit, E.,E (2018) “Toplumsal Cinsiyet ve Mesleki Eğitim: Mesleki Teknik Lise Kız Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma.” *Fe Dergi: Feminist Eleştiri*, Ankara Üniversitesi KASAUM, 10(2): 149-164.
- Özmete, E. & Zubaroglu Yanardağ, M. (2016) “Erkeklerin Bakış Açısıyla Toplumsal Cinsiyet Rollerini Kadın Ve Erkek Olmanın Değeri”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20 (1): 91-107.
- Palaz, S. (2003) “Türkiye’de Cinsiyet Ayrımcılığı Analizinde Neoklasik Yaklaşım Kurumcu Yaklaşım: Eşitliği Sağlayıcı Politika Önerileri”, *Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(9): 87-109.
- Resmi Gazete (2017) “Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliği,” Tarih: 11.10.2017; Sayı: 30207.
- Parasız, İ. ve Bildirici, M. (2002). “Emek Piyasaları,” Ezgi Kitapevi, Bursa.
- Parlaktuna, İ. (2010) “Türkiye’de Cinsiyete Dayalı Mesleki Ayrımcılığın Analizi.”, *Ege Akademik Bakış* 10(4): 1217 – 1230.

- Siyez, D.M., Belkıs, Ö. (2016) “Üniversite Öğrencilerinde Kariyer İyimserliği ve Uyumluluğu İle Toplumsal Cinsiyet Algısı Arasındaki İlişki”, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (4): 279-285.
- Suvacı, B. ve Aydın, D. (2016) “Ön Lisans Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı ve Pazarlama Bölümü Öğrencileri Örneği.” III. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi, 28-30 Nisan, Aydın
- Tabachnick, B. G. And Fidell, L. S. (2013) “Using Multivariate Statistics.”, Boston, Pearson.
- Taşıtman, A. (2015) “Meslek Liselerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ümraniye ve Şişli Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri Örneği”, Çelikel Eğitim Vakfı, İstanbul.
- Topuz, B, Kurt ve Erkanlı, H. (2016) “Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın ve Erkeğe Atfedilen Anlamların Metafor Yöntemiyle Analizi.”, *Alternatif Politika*, 8(2): 300-321.
- Türkçe Sözlük (1992) “Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük”, (Haz Hasan Eren, Nevzat Gözaydın, vd. Ankara: Türk Dil Kurumu, Milliyet.
- Ulaş, Ö. (2011) “Lise Öğrencilerinde Mesleki Olgunluğun Yordayıcıları”, Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Uzer, A.S. (1987) “Lise Öğrencilerinin Yükseköğretim Programlarını Tercihleri öle Kendi Yetenek, İlgi ve Mesleki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkiler.”, Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Üner, S (2008) “Toplumsal cinsiyet eşitliği”, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Vatandaş, C. (2007) “Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı”, *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 35: 29-56.
- Vefikuluçay, D. Zeyneloğlu, S. Eroğlu, K ve Taşkın, L. (2007) “Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açılıarı”, *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi* 14(2): 26-38.
- Vurucu, F. (2010) “Meslek Lisesi Öğrencilerinin Meslek Seçimi Yeterliliği ve Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler”, *Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.*
- Yazar, A. (1997) “Genel ve Meslek Lisesi Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.”, Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004) “SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri.”, Detay Yayıncılık, Ankara.

Yolcu, H. (2011) “Kız Meslek Liselerine Olan Bireysel Eğitim İstemini Etkileyen Etkenler: Kastamonu İli Örneği”. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,17 (3): 453–483.

Zigarelli, M. A. (1996), “An Empirical Test of Conclusions from Effective Schools”, Journal of Educational Research, 90 (2):103-111.

KATKI ORANI / CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA / EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR / CONTRIBUTORS
Fikir veya Kavram / <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak / <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Doç. Dr. İbrahim GÜL Öğr. Gör. Mustafa ÖCAL
Tasarım / <i>Design</i>	Yöntemi, ölçeği ve deseni tasarlamak / <i>Designing method, scale and pattern</i>	Doç. Dr. İbrahim GÜL Öğr. Gör. Mustafa ÖCAL
Veri Toplama ve İşleme / <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlenmek ve raporlamak / <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Doç. Dr. İbrahim GÜL Öğr. Gör. Mustafa ÖCAL
Tartışma ve Yorum / <i>Discussion and Interpretation</i>	Bulguların değerlendirilmesinde ve sonuçlandırılmasında sorumluluk almak / <i>Taking responsibility in evaluating and finalizing the findings</i>	Doç. Dr. İbrahim GÜL Öğr. Gör. Mustafa ÖCAL
Literatür Taraması / <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak / <i>Review the literature required for the study</i>	Doç. Dr. İbrahim GÜL Öğr. Gör. Mustafa ÖCAL

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Teşekkür: -

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Acknowledgement: -